

کوتاه از **دیپلماسی**

در پی بی نتیجگی نشست مسکودرباره افغانستان رخ داد

اختلاف ایران و روسیه بر سر بیابنیه مشترک

● ایلنا: در ساعات پایانی نشست مسکو درخصوص افغانستان و درحالی‌که اصحاب رسانه در انتظار انتشار بیابنه مشترک شرکت‌کنندگان در این نشست برای ترجمه و ارسال آن بر روی خروجی رسانه‌های خود بودند، تویتت دستیار وزیر امور خارجه از عدم دستیابی شرکت‌کنندگان به توافق برای صدور بیابنه خیر داد.
رسول موسوی در تویتت نوشت: سومین نشست فرمت مسکو علی‌رغم بحث‌های جدی و پرمحتوا درباره همکاری‌های منطقه‌ای برای برقراری صلح، ثبات و امنیت در افغانستان بدون نتیجه دی می‌بایست در بیابنه مشترک نشست منتشر می‌شد، پایان یافت». موسوی ادامه داد: «از نظر من ضعف مدیریت نشست و عدم تلاش برای رسیدن به اجماع، دلیل عدم صدور بیابنه مشترک است.» این در حالی بود که وزارت امور خارجه روسیه دقایقی بعد با نادیده‌گرفتن نظر ایران، بیابنه‌ای را با عنوان بیابنه مشترک روی خروجی خود قرار داد.

روز چهارشنبه بیستم اکتبر، نشست روند مسکو برای افغانستان در پایتخت روسیه و با حضور کشور میزبان، چین، پاکستان، هند، قزاقستان، قرقیزستان، ترکمنستان و ازبکستان، یک هیئت عالی‌رتبه از طالبان و هیئتی از ایران به سرپرستی حسن کاظمی‌قمی، نماینده ویژه دولت در امور افغانستان برگزار شد. در پایان این نشست اما درحالی‌که تویتت سیدرسول موسوی، دستیار وزیر امور خارجه و مدیرکل آسیای غربی این وزارتخانه از عدم موفقیت اعضای حاضر در نشست برای توافق بر سر بیابنه‌ای مشترک حکایت داشت، دقایقی بعد متنی با عنوان «بیابنه مشترک شرکت‌کنندگان در روند مسکو درباره افغانستان، مسکو، ۲۰ اکتبر ۲۰۲۱» در پورتال وزارت امور خارجه روسیه منتشر شد.

بیابنه منتشرشده در سایت دستگاه دیپلماسی روسیه، برخی رسانه‌های داخلی را نیز به اشتباه انداخت و موجب شد ترجمه آن با عنوان «بیابنه مشترک» روی خروجی این رسانه‌ها نیز قرار بگیرد و این در حالی است که شنیده‌های ایلنا از عدم رضایت و حتی اطلاع ایران برای صدور بیابنه خیر می‌دهد. البته تامل در متن آنچه بیابنه مشترک خواننده شده نیز برای کسانی که مواضع جمهوری اسلامی ایران در قبال مسائل افغانستان را دنبال می‌کنند، سؤال‌های فراوانی ایجاد کرده است.

برای مثال، جمهوری اسلامی ایران همواره بر تشکیل دولتی فراگیر با حضور همه بازیگران حاضر در صحنه داخلی افغانستان تأکید کرده است و هیچ‌گاه عبارت «دولت موقت» را در قبال آنچه طالبان در افغانستان شکل داده‌اند، استفاده نکرده است؛ درحالی‌که در ابتدا و نخستین بند بیابنه منتشرشده از سوی روسیه، همین عبارت در معرفی هیئت طالبان مطرح شده و آمده است: «در روز ۲۰ اکتبر ۲۰۲۱، سومین نشست رایزنی‌های روند مسکو درخصوص افغانستان با مشارکت نمایندگان ویژه با مقام‌های ارشد کشورهای روسیه، چین، ایران، هند، پاکستان، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان و ازبکستان و همچنین هیئتی بلندپایه از دولت موقت افغانستان برگزار شد».

همچنین حضورنداشتن هیئتی ازسوی دولت ساقت‌شده افغانستان و مخالفان حاکمیت طالبان در این نشست نیز بیش از پیش اصل بنیادین تهران را که آینده افغانستان باید با حضور همه احزاب، گروه‌ها و اقوام شکل بگیرد، زیر سؤال برد. این اصل نیز در حالی از سوی روسیه به‌عنوان کشوری که مرز مشترکی با افغانستان ندارد، در مقابل کشوری با نزدیک به ۸۱۵ کیلومتر مرز مشترک نادیده گرفته شد که تحلیل کارشناسان و تاریخ، گواه از این دارد که تهران بازیگری است که به‌طور مستقیم از تحولات داخلی همسایه شرقی خود تأثیر می‌پذیرد. «توافق دوحه» میان ایالات متحده و طالبان از آن جهت انتقاد همسایگان افغانستان و جامعه جهانی را در پی داشت که سیاست واشنگتن در این روند به‌گونه‌ای پیاده شد که در نهایت منجر به حذف همه طرف‌های داخلی در افغانستان شده و طالبان را به مسند امور رساند. حال این‌گونه به نظر می‌رسد که روسیه نیز با اقدام برای حذف دیگر بازیگران منطقه، در تلاش است بار دیگر یکنانه بازیگر مؤثر در صحنه افغانستان شود. این رویکرد روسیه نه‌تنها مخالفت ایران را در پی داشت، بلکه قطعاً ناراضیاتی سیاست‌مداران افغانستان و احتمالاً برخی دیگر از شرکت‌کنندگان در نشست را نیز به دنبال خواهد داشت.

نکته درخور توجه در این مسئله اما تویتت صریح دستیار وزیر امور خارجه ایران است که ضمن علتی‌کردن مخالفت ایران با صدور بیابنه مشترک، آشکار می‌کند این مخالفت از سوی روسیه نادیده گرفته شده است. رخدادی مهم که با گذشت دو روز از پایان نشست مسکو، تانکون از سوی حسن کاظمی‌قمی به‌عنوان رئیس هیئت ایرانی هیچ واکنشی و اظهارنظری در پی نداشته است. عدم موضع‌گیری نماینده ایران در نشست مسکو این نگرانی را به وجود می‌آورد که این بی‌احترامی و اقدام خارج از عرف مسکو در قبال شورمان، بدون پاسخ مانده و در نهایت به نادیده‌گرفته‌شدن اصول و منافع ایران در افغانستان بینجامد.

گروه ویژه اقدام مالی در پی از سرگیری بررسی‌ها و مشخص نشدن تکلیف لوائح مربوطه در ایران اعلام کرد

همچنان در لیست سیاه FATF



دو لایحه مربوط به مقابله با پول‌شویی و پشتیبانی مالی از تروریسم از سوی ایران و عمل‌نکردن به تعهدات برخاسته از آن را از دلایل ادامه حضور ایران در لیست سیاه خوانده است.

دیوار افای‌تی اف بر سر راه پروژه‌های سیاست خارجی ایران

اما مسئله درخورتوجه در موضوع افای‌تی‌اف این است که حل‌نشدن این سنله، عملا در قریب به اتفاق پروژه‌های سیاست خارجی ایران تأثیر منفی جدی خواهد گذاشت و این نکته‌ای است که بارها ازسوی مقامات دولت پیشین و نیز مقامات کشورهای نزدیک به ایران مطرح شده است. تا زمانی که نام کشوری در لیست سیاه باقی بماند، این کشور روی تمایل به سرمایه‌گذاری در آن کشور و نیز معاملات و تعاملات تجاری و اقتصادی اعم از صادرات و واردات تأثیر خود را خواهد گذاشت و تصویر عدم شفافیت حاصل از قرارداشتن نام کشور در لیست سیاه باعث خواهد شد بازیگران برای ورود به صحنه تجاری آن کشور محتاطتر باشند. ایران درحال‌حاضر در اکثر چالش‌های سیاست خارجی خود با یک مسئله اقتصادی و تجاری نیز مواجه است و در پروژه‌هایی که پیش می‌برد نیز گسترش فرصت‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی و تجاری را در برنامه دارد، اما چنان‌که به تکرار تبیین شده است، حتی در صورت رفع چالش‌های دیگر و موفقیت این پروژه‌ها نیز تا زمانی‌که مسئله افای‌تی‌اف از سر راه ایران برداشته نشود، دستاوردی که انتظار می‌رود عاید ایران نخواهد شد؛ بلکه حتی از زاویه‌ای می‌توان گفت، این حقیقت که هنوز تکلیف لوائح مربوط به افای‌تی‌اف در ایران مشخص نشده است، تأثیر درخورتوجهی در تصمیمات طرف‌های مقابل ایران در مسیر حل این چالش‌ها نیز دارد. این مانع، البته در معاملات دوجانبه و منطقه‌ای و هنگامی که بحث به تعاملات تجاری برسد، خود را نشان می‌دهد، چراکه حتی نزدیک‌ترین دوستان ایران نیز در زیر چتر این پروژه بین‌المللی قرار گرفته‌اند؛ از در سه پروژه عمده ایران، چنان‌که تبیین شده است، این مسئله چالش‌آفرین خواهد بود.

برجام وافای‌تی اف

برجام بزرگ‌ترین پروژه سیاست خارجی ایران در سال‌های اخیر برای حل بزرگ‌ترین چالش سیاست خارجی ایران بوده است. کمتر مسئله‌ای در تاریخ ایران بوده است که به اندازه این پروژ، توجه و حمایت‌های بین‌المللی را در پی داشته باشد. این پروژ، سرمایه‌های کلان کشور را به حل چالش افای‌تی‌اف مربوط خواهد بود. اگر ایران بتواند سرانجام مانع هسته‌ای را از سر راه اقتصاد خود بردارد، تازه به مسئله افای‌تی‌اف خواهد رسید و این خود مانع تازه‌ای در مسیر تصمیم‌گیری طرف‌های دیگر برای ورود به بازار ایران جهت سرمایه‌گذاری و تعامل خواهد بود.

دیپلماسی

گروه ویژه اقدام مالی در پی از سرگیری بررسی‌ها و مشخص نشدن تکلیف لوائح مربوطه در ایران اعلام کرد

با پول‌شویی را حل نکرده، به مرحله برداشت محصول از تلاش‌های چندین‌ساله برای عضویت در این سازمان برسد. پروژه بزرگ دیگری که در صحنه سیاست خارجی ایران در ماه‌های اخیر کلید خورده است، برنامه همکاری‌های مشترک ۲۵ساله با چین است که بناست براساس آن، دو کشور به‌دنبال شکل‌دهی به پروژه‌های مختلف اقتصادی و تجاری مشترک بروند. این طرح البته منتقدان و حامیان خود را داشته است و بحث بر سر پیامدهای مثبت و منفی آن برقرار است؛ اما به‌هرحال اگر بناست در نتیجه چنین طرحی، ایران به‌دنبال پیگیری ظرفیت‌های اقتصادی و تجاری خود در تعامل با چین برود، باز مسئله افای‌تی‌اف مانع از ادامه فرآیند چنین پروژه‌ای خواهد بود. در واقع این حتی از برخی مقامات چینی نقل شده است که تا زمانی که چالش‌های بین‌المللی مثل برجام و افای‌تی‌اف حل نشده باشند، چین به‌عنوان کشوری که نزدیک به ایران محسوب می‌شود، نیز در تعاملات خود با این کشور محدودیت دارد. همین مسئله درباره دیگر تعاملات ایران مانند معاملات در منطقه و در حوزه اوراسیا نیز مطرح می‌شود. در واقع، مسائل در لیست سیاه افای‌تی‌اف برای ایران مشکلی که لیست سیاه افای‌تی‌اف برای ایران ایجاد می‌کند، برخلاف آنچه مخالفان این گروه و نیز مخالفان برجام در ایران عنوان می‌کنند، برای رابطه ایران با «غرب» نیست. این برای تعامل با نته نزدیکان و دوستانش نیز باید هم مسئله برجام و هم مسئله افای‌تی‌اف را حل کند.

بحرانی که به چشم نمی‌آید

بخت از جیتی به شکلی کنایه‌آمیز با مخالفان افای‌تی‌اف یار است. مسئله برجام و تحریم فعلا مانع اولیه بر سر راه تعاملات ایران هستند و از طرفی چالش‌های متعدد دیگر ایران در صحنه بین‌المللی، از طالبان تا جمهوری آذربایجان، فضای خبری و رسانه‌ای را پر کرده‌اند و توجه رسانه‌ها و افکار عمومی فعلا چندان روی افای‌تی‌اف متمرکز نیست. وقتی صحبت از تعلل در ایران برای عبور از مشکلات در صحنه بین‌المللی مطرح است، فعلا برجام و مسئله هسته‌ای کلیدواژه معمول است و هنوز هم مشخص نیست آیا این مانع رفع خواهد شد یا نه. اما اگر روزی ایران پروژه احیای برجام را به نتیجه برساند، تازه آشکار خواهد شد که افای‌تی‌اف و ادامه چالش ایران با آن به دلایل مهم، چه اثر منفی جدی بر تعاملات ایران می‌گذارد. حتی اگر دولت سیزدهم از برجام عبور کند و بخواهد به دنبال مسیر نامعلومی برود که به تعبیر اصولگرایان از طریق آن، بدون نیاز به برجام مسائل کشور پیگیری خواهد شد، آن زمان نیز اگر این مسیر، از مسیره‌های بابک زنجانی پرور نباشد، چالش افای‌تی‌اف روشن خواهد شد.

احیای برجام، پیگیری قرارداد همکاری ۲۵ساله با چین یا قراردادهای مشابه با روسیه و دیگران، عضویت در سازمان شانگهای و هر پروژه دیگری، زمانی ارزش خود را نشان خواهد داد که به مرحله برداشت محصول و بهره‌مندی ایران از مزایا برسد و اگر ایران در مدیریت صحنه ناکام بماند و چالش‌هایی مثل افای‌تی‌اف را جدی نگیرد، نه برجام نه شانگهای، نه تعامل با غرب، نه با شرق و نه با همسایگان، نتیجه بهینه‌ای برای ایران به‌همراه خواهد داشت.

سال نوزدهم • شماره ۴۱۲۵ • روزنامه **فشن**

ادامه از صفحه اول

آثار قانون تسهیل در تخریب بدن زخمی وکالت

آیا با صاحبان قدرت در اصناف دیگر هم با وجود همه مصائب و مشکلات و ناراضیاتی آنها برای مردم مثل مشاوران املاک، خودرو، آژانس‌های هواپیمایی و… این‌گونه در مجلس برخورد می‌شود؟ آیا قانون طرح تسهیل برخی مجوزهای کسب‌وکار را می‌توان بر مدار عدالت تفسیر و تعبیر کرد؟ «برتراند راسل»، فیلسوف شهیر، در تعریف عدالت می‌گوید: «عدالت عبارت از هر چیزی است که اکثریت مردم آن را عادلانه بدانند یا عبارت از نظامی است که آنچه را به تصدیق عموم، زمینه‌هایی را برای ناراضیاتی مردم فراهم می‌کند، به حداقل برساند». در دین مبین اسلام هم عدل در مقابل ظلم و به معنای احقاق حق است و شهید مطهری در کتاب «عدل الهی» چهار برداشت موزون‌بودن، تساوی و رفع تبعیض، رعایت حقوق افراد و رعایت استحقاق‌ها به استناد آیه «لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم کتاب و میزان ليقوم الناس بالقطس» را جهت اقامه عدل می‌داند، واقعا معاویت مستخدمین اداری قوای مجریه و قضائیه از این مهم با «اصول آمره» سلب حق آزادانه انتخاب شغل و سلب جزئی حق کار در تعارض و تناقض نیست؟ در مقام نتیجه درخصوص ایرادت قانون تسهیل باید گفت: ۳- قانون خوب، قانونی است که منافع آن برای همه و معایب آن صفر باشد که این مصوبه از این مهم برخوردار نیست.۲- مصوبه مجلس در متن و محتوا و حتی نگارش و ادبیات از جمع اصاد متعدد برخوردار است که یکدیگر را نفی می‌کند و با ویژگی‌های یک قاعده قانون‌ساز جامع و مانع و کلی و آینده‌نگر بودن منافات دارد.۳- یکی دیگر از ایرادت اساسی وارده به قانون فوق نقض اصول متعدد قانون اساسی راجع به تفکیک قوا است؛ چون از یک طرف قوه قضائیه در سال گذشته با تعریف و تشکیل اداره کلی در آن قوه برای نظارت بر وکلا و تمشیت امور آنها را متفکل و با این وصف خود را برای تصویب آیین‌نامه و طبعاً ارائه طرح راجع به وکالت برای تصویب از سوی مجلس صالح از طرفی قوه مقننه در راستای وظیفه ذاتی خود خویش را صالح به قانون‌گذاری از طریق «طرح» برای تغییر وضعیت وکلا می‌داند!۴- در صورت اصلاحات این یک بام و دو هوا توجیه‌پذیر نیست.۴- از طرف دیگر اگر بحث اهمیت موضوع و ایجاد کارآفرینی از طریق مجلس به جای دولت برای جامعه و پایین‌آوردن رتبه ۱۶۷ ایران در سطح جهانی کسب‌وکار مطرح است، آیا این ملغمه فقط باید از طریق تحصیل‌کردگان رشته حقوق مناقضی سردفتری و وکالت و… اجرا شود و دفاتر ازدواج و طلاق و خدمات قضائی از شمول آن خارج و بررسی و نیاز جامعه سرانه مناقضیان مشاغل حقوقی را باالمنصفه بین آنها تقسیم کرد تا از تکلیف مایلاطابق بر نهاد وکالت جلوگیری شود. ۵- آیا نمی‌شود با ثبت مؤسسات املاک مانند مؤسسات حقوقی «مرکز وکلای قوه قضائیه» یا بنگاه املاک یا مشاورین املاک به این دل‌نگرانی بحق نمایندگان در کارسازی و گرایابی برای تحصیل‌کردگان حقوق جهت نظارت بر تهیه و تنظیم و مبادله اسناد عادی و قولنامه‌ها و… تحقق بخشید و با اجاری‌کردن ثبت مؤسسات مشاورین مسکن نسبت به اشتغال این عزیزان در جامعه اقدام کرد.
به این طریق هم از حجم ورودی دعاوی املاک به دادگستری کاسته شود و هم از رقابت منفی درون‌خانه‌ای و همچنین از تحمیل هزینه سنگین دادرسی بر دولت در رسیدگی چندین‌باره به دعاوی مردم نزد مراجع متعدد شورای حل اختلاف و محاکم حقوقی و کیفری جلوگیری کرد.۶-

آیا نمی‌شود از طریق شرکت‌های متعدد مسئولیتی یا خصوصیاتی در امور حقوقی وزارتخانه و سازمان‌ها و نهاده‌ا و شرکت‌های دولتی و شبه‌دولتی و عمومی استفاده کرد؟ ۸- آیا نمی‌شود از وجود این تحصیل‌کردگان علاقه‌مند به وکالت و سردفتری به نحو ممکن و با هر مدرک و رتبه در امور دیگر به‌عنوان مشاور در مراجع شبه‌قضائی دیگر نظیر شوراهای حل اختلاف، هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف اداره کار، کمیسیون‌های مالیاتی، کمیسیون‌های تضمینات و معصیت و حقوق مساوی برخوردار و از تبعیض ناروا و اعمال‌علاق بر قانون و شهروشدن مانند خیل عظیمی از نمایندگان پارمانده از مجلس به علت تخلف یا ارتکاب جرم و… جلوگیری کرد «لا تتر واره وزر اخری»؛ وکلا و قضات و سردفتران گناه مردم را به دوش نمی‌کشند؛ بلکه دفاع از موکل و کمک به برقراری عدالت و مجازات قانونی بی برائت متهم یا تنظیم نواقض دقیق جهت برقراری نظم و استقرار قانون در دنیای می‌کنند. ۱۰- صرف‌نظر از موارد معروضه آبن تحصیل‌کردگان این مملکت فقط به رشته حقوق ختم می‌شود که مجلس نگران کسب‌وکار و آینده آنهاست. بقیه رشته‌های تحصیلی و شغلی نظیر «مهندسی، پزشکی، کشاورزی، دامداری، و… از کارایی مستثنا و مستغنی از کسب‌وکار هستند. به هر حال ظلم بلاسویه عدل است. و نه عدل بلاسویه ظلم. امید با تدبیر و تعمق و بررسی موشکافانه از حقوق‌دانان جوان و تحصیل‌کرده شورای نگهبان نسبت به اعاده و ارشاد به مجلس در رفع نواقض آن جهت سرپبلندی حقوق‌دانان کشور نزد مراجع داخلی و بین‌المللی و از هم‌پاشیدگی بنیان صدساله نهاد وکالت و سردفتر اقدام شود.

ما و جبر همسایگان

امیر چاهکی . کارشناس اورآسیا

در دوقطبی قیل از فروپاشی با همه تسلیحات استراتژیک اتمی شد و برحسب توافقات آن دوران همه جمهوری‌های نوپای شوروی سابق تسلیحات اتمی را به خاک فرادسیون روسیه منتقل کردند.

همسایگی با روسیه تهدید است یا فرصت؟ پاسخ به این سؤال باید به دور از هیجانات جناحی و جهت‌گیری‌های سیاسی باشد. در بحث امنیت و تمامیت ارضی، علاوه‌بر قابلیت دفاعی و بازدارندگی نیروهای نظامی، تعامل اقتصادی و مالی یا دیگر کشورها نقش مهمی دارد. سرنوشت تهران در دستان واشنگتن و مسکو، لندن و پاریس و برلین قرار ندارد و شاید از این نظر یکی از مستقل‌ترین حکومت‌های جهان، جمهوری اسلامی ایران است که در آن تصمیمات کلان کشوری، خوب و بد، توسط مدیران ارشد حاکمیت و بدون سفارش و پیغام از مراکز قدرت جهانی اخذ می‌شود. علاوه بر این برای ایران صادرات غیرنفتی و افزایش با برنامه آن یکی از اهرم‌های عدم وابستگی به حامل‌های انرژی و تنش‌های بزرگ جهانی مربوط به آن برای تأمین بودجه کشور و توسعه صنعتی است. در بحث صادرات کالایی (چدا از صادرات خدمات فنی و مهندسی) و تساخت کالان کشوری، هدف پیش‌زمینه اصلی موفقیت محسوب می‌شود و لاجرم همسایگان کشور به‌دلیل مزیت‌های لجستیکی در صف اول قرار دارند. بازار مصرف کشورهای همسایه می‌تواند نقش مهمی در توسعه صنعتی کشور و افزایش کیفیت محصولات داخلی برای مصرف‌کننده و ورود ارز به قرار ندارد و شاید از این نظر یکی از مستقل‌ترین حکومت‌های جهان، جمهوری اسلامی ایران است که در آن تصمیمات کلان کشوری، خوب و بد، توسط مدیران ارشد حاکمیت و بدون سفارش و پیغام از مراکز قدرت جهانی اخذ می‌شود. علاوه بر این برای ایران صادرات غیرنفتی و افزایش با برنامه آن یکی از اهرم‌های عدم وابستگی به حامل‌های انرژی و تنش‌های بزرگ جهانی مربوط به آن برای تأمین بودجه کشور و توسعه صنعتی است. در بحث صادرات کالایی (چدا از صادرات خدمات فنی و مهندسی) و تساخت کالان کشوری، هدف پیش‌زمینه اصلی موفقیت محسوب می‌شود و لاجرم همسایگان کشور به‌دلیل مزیت‌های لجستیکی در صف اول قرار دارند. بازار مصرف کشورهای همسایه می‌تواند نقش مهمی در توسعه صنعتی کشور و افزایش کیفیت محصولات داخلی برای مصرف‌کننده و ورود ارز به قرار ندارد و شاید از این میزان صادرات صنعتی در تاریخ ایران بی‌سابقه بوده است و منجر به ایجاد مشغالش بیشتر و گاهی تغییرات فنی در کیفیت خودورها نیز شده است. شاید بسیاری از ایرانیان ندانند که در سال‌های طلایی صادرات صنعتی، خودورهای ساخت خودروسازان داخلی و به‌ویژه ایران خودرو جایگاه مهمی در کشورهای همسایه، روسیه، عراق و سوریه

آدمی خانواده و میهن خویش را انتخاب نمی‌کند. چشم می‌کشاید و مادر را می‌بیند و چندی بعد میهن خویش را می‌شناسد و میهن او نیز بر جغرافیای معینی از کره خاکی بر بستر رخدادهای تاریخی خارج از اراده او شکل گرفته است. قصد نگارنده ورود به بحث جبر و اختیار در حوزه فلسفی نیست بلکه ذکر واقعیتایی است که گاهی اوقات در تحلیل‌های نخبگان سیاسی به آن توجه لازم نمی‌شود. ایران در منطقه‌ای قرار دارد که در صد سال اخیر علاوه‌بر مشاهده دو جنگ خانمان‌سوز جهانی آوردگاه درگیری‌های نظامی و دگرگونی‌های ساختاری حاکمیت بر بستر انقلاب یا جنگ‌های داخلی بوده است؛ انقلاب فوریه و اکتبر ۱۹۱۷ میلادی و ایجاد دولت بشنویک و اتحاد جماهیر شوروی و فروپاشی آن در ۱۹۹۱ و پیدایی ۱۵ جمهوری نوپا و تازه‌استقلال‌یافته از درون اتحاد جماهیر شوروی، درگیری‌های نظامی هند و پاکستان و تشکیل و استقلال دولت بنگلادش در ۱۹۷۱ میلادی، تحولات در افغانستان شامل ظهور و سرنگونی امان‌الله خان در سال‌های اولیه قرن بیستم که منجر به خیزش‌های اجتماعی و جنگ داخلی و نیز دخالت دول خارجی در امور آن کشور شد و متعاقب آن ادامه دارد، فروپاشی حکومت عثمانی و تشکیل حاکمیت سکولار مصطفی کمال آتاتورک و پس از آن ورود رهبران سیاسی مذهبی به قدرت و موضوع کردهای ترکیه و جنگ داخلی پنهان در آن کشور، به‌قدرت‌رسیدن حکومت بعث در عراق و تجاوز نظامی رژیم صدام حسین به ایران و… در جنوب کشور نیز شرایط بغرنجی وجود داشته است؛ تشکیل پادشاهی عربستان سعودی و دیگر کشورهای عربی، جنگ اعراب و اسرائیل، تشکیل دولت یهود و معضل لاینحل فلسطین و اسرائیل و… اینها همه حاکی از حساسیت جغرافیای سیاسی منطقه‌ای است که میهن ما در آن قرار دارد.

ایران با ۱۵ کشور همسایه است. از آن میان هفت کشور با ما مرز زمینی دارند و هشت کشور نیز مرز آبی دارند. پس از فروپاشی شوروی، ایران در مرز شمالی خود با کشورهای تازه‌تشکیل‌شده ترکمنستان، قزاقستان، روسیه، ارمنستان و جمهوری آذربایجان همسایه شد. فدراسیون روسیه وارث اصلی نقش تاریخی شوروی به‌مثابه ابرقدرت نظامی در جهان